

Андрій
Курков

**ПРИЯТЕЛЬ
НЕБІЖЧИКА**

Харків
«ФОЛІО»
2018

1

Якби я палив, було б легше після кожного тихого, ззовні недоладного і невідчутного скандалу, випалювати по кілька сигарет, і дим, нікотин, що тим часом стає не те щоб змістом або запахом життя, але чимось відволікаючим, — ніби фіміам, що пахтіє на мою пошану: він допомагав мені в черговий раз побачити в подальшому моєму існуванні радість. Але я змалку не палив і вважав, що починати палити в тридцятирічному віці — або дитячість, або дурість.

Дощ ніяк не починався. Бралось на вечір. Дружина зачинилася у ванній, але це не було звичайним прийманням ванни. Я теж іноді зачиняюсь у ванній, хоча з якого дива мав би соромитися власної дружини. Оце й притичина, що все з'ясовує: ми давно вже далекі одне від одного. Увечері, лягаючи в постіль, ми роздягаємося в темряві, а при денному світлі, приймаючи ванну, соромимося власної оголеності. Оголеність тут — це ранимість. Вона те саме сказала б. Але мене також можна поранити, і найчастіше це робить вона. Ми вже й не говоримо про це, хоча раніш намагалися все з'ясувати й направити словами.

Здавалося б, осінь — пора тепла, що відходить, початок сезону збереження минулого тепла в ім'я прийдешньої зими,

щоб не змерзнути. Час заклеювання вікон та балконних дверей. Коли ще сама природа так сприяє про віднову чи зміцнення затишку, фізичного й душевного. Але що вересень для нас? Нічого. Ми мовчимо, спілкуємося вигуками. Кожен сам собі варить каву і смажить яечню.

Час покласти цьому край. Нема куди піти: однокімнатну квартиру навпіл не поділиш.

Любов до стрибків у воду з вишки пригадувалася щоразу при визиранні з вікна нашого восьмого поверху. Але не давала потрібного імпульсу для стрибка. Я зроду не самогубець. Життя поза межами мого побуту мені дуже подобалося. З якимось легким завмиранням у грудях я проходив іноді ввечері Хрещатиком, намагаючись роздивитися обличчя вечіркових дівчат, що чекають на клієнтів на лавках чи біля водограю під кінотеатром «Дружба». У сутінках, при штучному міському освітленні вони виглядали привабливо, як вишукані намальовані, багатообіцяючі силуети, що звичайно кидають якийсь олівцевий погляд з книжкових мелодраматичних форзаців і палітурок. Я легко уявляв себе їхнім клієнтом чи навіть наближеним, другом. Але уявляти себе — це ще далєбі не бути. Мені багато чого бракувало: рішучості, грошей. волі. Але вони, як перша ластівка трибу життя з американського кіноекрану, дарували надію на те, що й інші солодкі американські малюнки оживуть і миготітимуть навколо мене, тут, у Києві. І мене порве це миготіння, що поступово перетворюється на життя і витісняє життя минуле, в усьому тимчасове й обридле кожною своєю деталлю, кожним складником, кожною газетною статтею, що докладно його ж описує.

Ще студентом інституту іноземних мов я полюбляв приятелювати з іноземцями. У них я вчився і мовам, і якомусь іншому розумінню життя. Вони так відрізнялися від нас, як може відрізнитися білий гриб від їжачка. Внутрішня наша відмінність могла зрівнятися лише з якоюсь відверто зовнішньою, як-от у наведеному прикладі. У них було інше дитинство, інші ігри. Вони мені й розповіли про одну гру, що якоїсь миті заволодіває вже не першим і не десятим поколінням дітей, які не знали радянського дитинства. Гра проста: треба скласти ланцюжок із знайомих, що виведе тебе, приміром, до королеви Англії чи до Маргарет Тетчер; колись вона була більш актуальна. Виходило, що майже кожен граючий міг через трое-четверо пов'язаних між собою і з ним людей вийти на англійського прем'єр-міністра. Принцип до смішного простий: я знаю його, він знає її, вона знає ще когось, хто особисто знайомий з Ним чи з Нею. Я пробував тоді зробити те саме і вийти в такий спосіб на Брежнева чи на Щербицького. Не виходило. Ланцюжок просто не починався. І оце тепер, раптом, либонь, через відчай мого життя і мого побуту, я зрозумів, як треба грати в цю гру тут, на нашій землі. Треба шукати вихід на убивць. Їх багато, вони серед нас; дехто з них особливо й не приховує, чим займається. Років десять тому я знав принаймні двох убивць, що відсиділи своє, — нормальні, товариські й навіть ладні допомогти. Щоправда, тоді вони, убивці, були інші — у них було більше романтики. Зараз відносини будуються на грошах, і убивство стало для декого добре оплачуваною професією. Навіть слово нове запозичили з англійської — кілер. Це схоже на продовжен-

ня американської традиції поліпшення іміджу й називання некваліфікованих і непрестижних професій. Пам'ятаю, що прибиральника вулиць, власне — двірника, — в Америці перейменували на інженера з санітарного стану міського середовища. Але там причина для цього перейменування проста і зрозуміла: додати двірникам упевненості й самоповаги. А в нас вийшло по-іншому. Просто вийшло, що убивця вищої кваліфікації, який працює лише на замовлення, одержує звання кілера. Ну, а той, колишній тип убивці — побутовий, романтичний, через пиятику, ревнощі — так і залишається простим убивцею. Їх і ловлять, і садовлять, а кілер залишається птахом невловним і невидимим.

Ці роздуми вивели мене на тему, що намагалася вже багато років достукатися з моєї підсвідомості. Адже я вже кілька років шукав вихід із своєї життєвої безвиході. Але шукав здебільшого в уяві, у своїх фантазіях. А тепер вихід напрохувався сам: вихід не з ситуації, а з самого життя. Для самогубця я був занадто життєлюбний, але для жертви — те, що треба. Чудовий приклад несправедливості долі: розумний чоловік у розквіті сил і здібностей, та й ще убитий на чийсь замовлення! Репутація жертви замовленого вбивства залоскотала мені нерви. Я уявив собі, як будуть здивовані мої численні знайомі, відразу вирішивши, що вони про мене, власне, нічого не знали, адже той я, що був їм знайомий, з яким вони пили вино і каву, не міг і не мав бути замішаний у справи, через які виникають порахунки чи замовні убивства. Я уявив собі, як усіх їх вираховуватиме карний розшук, допитувати, загадуючи десятки «крутих» питань. «У нього були вороги?», «Чим він займався?», «Хто міг бути зацікавлений у його смерті?» тощо. Залишалася знайти недорогого кілера, гроші

на його гонорар; відтак сплановане мною ідеальне убивство стане черговою нерозв'язаною загадкою. Ефектний кінець безглузлого життя мене приваблював. А загадкові вбивства мають ще одну привабливу рису: про них часто згадують і в газетах, і в книжках, згадують з подробицями і з ім'ям жертви, тож я матиму реальний шанс залишитися в пам'яті людей якщо не на століття, то принаймні надовго.

3

Осінь забарилася. Або природі забракло грошей на червоні й жовті фарби: ніби вона копіювала прикрий фінансовий стан країни. Щоправда, стало прохолодніше, і ввечері трохи дощило. Але яскравій картини зав'ядання природи не виходило. Натомість люди в'янули на очах, а сам я — на власних очах у дзеркалі. Друзі дзвонили, щоб повідомити, як їм погано. Я у відповідь мовчав, виношуючи, але ховаючи від усіх, свою дорогоцінну ідею ідеального виходу з життєвої безвиході.

Дружина почала пізніше, ніж звичайно, повертатися додому, іноді за північ. Роздягалася вона в темряві і лягала на свій край канапи під свою ковдру. Кожен її прихід будив мене і дратував. А якщо й не будив, то ще дужче дратував. Від неї не було ніякого тепла, і сама думка про жінку, що не дає тепла, мене злостила, особливо коли я думав конкретно про неї, про ту жінку, що була поруч.

Увечері в середу я сам вирішив затриматися в центрі. У мене було трохи грошей і конкретне рішення, як їм дати раду. Простіше кажучи, кортіло випити. Але не соло, а принаймні дуетом. Ідеальна свята цифра «3» ще більше поті-